

**CONCEPTUL DE SECRET PROFESIONAL ÎN LEGEA
PENALĂ A ROMÂNIEI ȘI A REPUBLICII MOLDOVA
(constatări și propuneri)**

Costică MOȚOC

Secretul profesional este denumirea generică a secretelor protejate de lege, respectarea cărora este determinată prin caracterul de încredere a profesiilor și a unor activități specifice. Conceptul secretului profesional este rar utilizat în știința juridică sau în actele normative. Deseori, cercetătorii se limitează la cele mai generale observații, precum că acest tip de secret se bazează pe specificul activităților reprezentanților mai multor profesii [1, p.24]. Mai multe secrete profesionale pot fi descrise din punctul de vedere al unui specialist prin expresia „*acesta nu este secretul meu, el nu mă vizează*”.

Subiecții raportului juridic privind asigurarea secretului profesional sunt două părți egale: 1) persoana care își desfășoară în mod profesional anumite activități (de exemplu, un notar, un medic, o instituție financiară, un avocat); 2) clientul acestei persoane (beneficiar) care îi încredințează informații despre viața privată. Posesorul unor astfel de informații confidențiale are dreptul subiectiv absolut de a solicita îndeplinirea

obligației de a nu dezvălui informații, în conformitate cu prevederile din alin.(1) art.1026 CC RM, *indiferent dacă contractul a fost sau nu încheiat*, precum și potrivit garanțiilor juridico-civile expuse în alin.(2) art.1026 CC RM, alin.(1) și alin.(2) art.1491 CC RM [2]. Autorul L.Gîrla menționează că natura absolută a confidențialității informațiilor obținute în regim de secret profesional este păstrată numai în cazul secretelor de avocat și celor de mărturisire (spovedanie), în alte cazuri, la solicitarea autorităților împuternicite, persoana care deține informații confidențiale trebuie să le prezinte [3, p.94].

Informația devine secret profesional dacă aceasta corespunde următoarelor cerințe: 1) *informația este una confidențială* (se referă la aspecte ale vieții private a beneficiarului, dar și alte date confidențiale, destăinuirea cărora devine nedorită pentru posesorul acestei informații [4, p.63]); 2) datele confidențiale *vizează* secretul „*străin*”, adică *secretul personal, secretul familial sau secretul comercial* al unei alte persoane fizice (nu se referă la persoana care este obligată să păstreze secretul [5, p.19-20]), precum și datele elaborate în scop de asigurare informațională a activității executate (secretul „*propriu*”); 3) informația *nu se referă la datele publice sau secretele de stat* [5, p.19-20]; 4) este prezentă *transmiterea* informațiilor la adresa unei alte persoane străine; 5) transmiterea datelor confidențiale *este una necesară* pentru succesul prognozat și scontat al cooperării dintre profesionist și clientul acestuia; 6) datele confidențiale sunt transmise *benevol* și la *discreția* beneficiarului – *discreția și încrederea* stau la baza unei relații temeinice și de lungă durată dintre beneficiar și consultant [6, p.27]; 7) informația i-a devenit cunoscută sau i-a fost încredințată unei persoane numai *în virtutea îndeplinirii îndatoririlor sale profesionale* (în acest caz, nu este vorba despre poziția sa oficială, ci despre o profesie ca un tip de activitate [3, p.94]); 8) persoana căreia deținătorul îi încredințează informația confidențială *este aleasă benevol* – deseori se caută un ajutor profesionist, concentrându-se asupra imaginii și reputației sale de afaceri, a cunoștințelor, a experienței de lucru, a statisticii de succes și a perspectivelor; alegerea se face în mod independent, *fără constrângere din partea statului* [8, p.163], și nu este membru al serviciului de stat sau municipal (în caz

contrar, informația este considerată secret de serviciu); 9) persoana care oferă asistență profesională poate refuza să o furnizeze din cauza lipsei de echipament necesar, a calificării necesare, a capacităților tehnice specifice, a volumului de muncă și a altor motive semnificative; 10) *natura contractuală a relației* – acordarea de asistență profesională, în cursul căreia funcționează regimul secretului profesional, este adesea contra plată (plata serviciu, onorariul etc.), suma plății pentru serviciile profesionale prestate este stabilită pe bază contractuală și reciproc acceptabilă; 11) protecția interesului privat al persoanei care recurge la asistență profesională devine o prioritate pentru subiecții raporturilor de protecție juridică a secretului profesional; 12) există *o interdicție privind difuzarea* informațiilor încredințate sau cunoscute ce ar putea prejudicia drepturile și interesele legitime ale beneficiarului (posesorului) [8, p.163; 5, p.19-20], iar persoana căreia i-au fost încredințate informații confidențiale datorită îndatoririlor sale profesionale ia măsuri pentru a-și proteja secretul [4, p.68]; 13) dezvăluirea ilegală a informațiilor confidențiale a căror distribuție neautorizată poate aduce atingere drepturilor și intereselor proprietarului informațiilor sau succesorilor săi, are un impact negativ asupra proprietarului informațiilor sau a succesorilor acestuia. Asemenea trăsături specifice de obținere a informațiilor nu sunt caracteristice informației obținute în cadrul regimului special de secret de serviciu.

De menționat că în legea penală a României este prevăzută răspunderea penală pentru divulgarea secretului profesional (alin.(1) art.227 Noul Cod penal) [9]. Fapta infracțională constă în acțiunea intenționată de *divulgare* a secretului profesional, adică aducerea la cunoștința altor persoane, a unor date secrete privind viața privată a unei persoane, de către făptuitorul căruia i-au fost încredințate sau de care a luat cunoștință prin natura profesiei sau funcției. Acțiunea de divulgare trebuie să aibă loc *fără drept*, adică fără consimțământul acelei persoane pe care o privesc (neautorizat), cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege.

Totuși, datele ce constituie secret profesional pot deveni nu doar obiectul divulgării, dar și a altor forme de procesare a informațiilor de

acest gen. Prin urmare, considerăm oportună reformularea denumirii și dispoziției ale art.227 din Noul Cod penal român în așa mod încât să fie sancționată nu doar *divulgarea*, dar și *alte operațiuni neautorizate* cu datele confidențiale ale persoanei care constituie secretul profesional. În special, propunem următoarea redacție a acestui articol: „*Divulgarea precum și colectarea, înregistrarea, organizarea, structurarea, stocarea, adaptarea sau modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, transmiterea, diseminarea sau punerea la dispoziție în orice alt mod, alinierea sau combinarea, restricționarea, ștergerea sau distrugerea fără drept a datelor confidențiale care constituie secret profesional, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă*”.

În plan comparativ, remarcăm că legiuitorul Republicii Moldova omite protecția juridico-penală a *secretului-obligației* (secretului profesional) a persoanei care este obligată să asigure confidențialitatea datelor încredințate în legătura cu exercitarea de către aceasta a activității pur profesionale. Astfel, propunem completarea Părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova [10] prin introducerea articolului de sine stătător având următorul conținut: „art.177¹ Cod penal al Republicii Moldova. *Încălcarea regimului de protecție a secretului profesional. Orice operațiune sau set de operațiuni efectuate asupra datelor cu caracter personal sau asupra seturilor de date cu caracter personal, cu sau fără utilizarea de mijloace automatizate, săvârșite prin colectarea, înregistrarea, organizarea, structurarea, stocarea, adaptarea sau modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, divulgarea prin transmitere, diseminarea sau punerea la dispoziție în orice alt mod, alinierea sau combinarea, restricționarea, ștergerea sau distrugerea datelor confidențiale care constituie secret profesional, se pedepsește...*”.

Referințe:

1. ПРОКОПЕНКО, А.Н. Профессиональная тайна в российской правовой науке. В: *Проблемы правоохранительной деятельности*, 2015, №1, сс.23-27. (ISSN 1819-7426)ю
2. Codul civil al Republicii Moldova, nr.1107 din 06.06.2002. În: *Monitorul Oficial*, 2002, nr.82-86. *Modernizarea Codului civil intră în vigoare la 01.03.2019.*

3. ГЫРЛА, Л. Уголовно-правовая охрана профессиональной тайны: некоторые вопросы и предложения. В: *Studia Universitatis Moldaviae*, 2012, nr.8(58), с.92-94. (ISSN 1814-3237) <http://studiamsu.eu/wp-content/uploads/13.-p.92-94.pdf>
4. АРИКОВ, Г. Уголовно-правовой анализ тайны частной жизни, обеспечиваемой профессиональными тайнами. În: *Revista Națională de Drept*, 2013, nr.11, p.62-69. (ISSN 1811-0770).
5. МЕРКУЛОВА, С.Н. *Уголовно-правовая охрана профессиональной тайны/* Автореферат дисс. канд. юрид. наук. Специальность – 12.00.08 – уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право, 2007. 25с.
6. Ec. Lóránt, BUCS. *Politici și strategii de marketing pe piața serviciilor de consultanță. Studiu de caz: Piața serviciilor de consultanță oferite IMM-urilor din România.* Marketing policies and strategy on the consulting services market. Case study: The market of consulting services offered for the SMEs in Romania. Domeniul de doctorat: Marketing. Universitatea Transilvania din Brașov. Școala Doctorală Interdisciplinară. Centrul de Cercetări Economice. Brașov, 2017. 48 p.
7. ЗУБАЧ, И.Н. *Негласность как правовой феномен в уголовном процессе Украины /* И. Н. ЗУБАЧ. В: Міжнародний науковий журнал «Науковий огляд» 2014, № 8 [Електронний ресурс]. (ISSN 2311-4517 Online) [Accesat: 27.06.2018] Disponibil: <http://oaji.net/articles/-/2014/797-1415390180.pdf>
8. ЕФРЕМОВА, М.А. *Уголовно-правовая охрана информационной безопасности/* Дисс. док. юрид. наук. Москва: Академия Генеральной прокуратуры Российской Федерации, 2017, 427 с.
9. Noul Cod penal al României actualizat 2018, Legea 286/2009. Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal. În: *Monitorul Oficial*, nr.757/2012. <http://www.imliasi.ro/Noul%20cod%20penal.pdf> (accesat: 02.09.2018).
10. Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr.128-129.